

JESPER ØSTERGAARD (2018): "TIBETANSK BUDDHISME".
FÖRLAGET UNIVERS

Avalokiteshvara: den medfølende og Tibets skytsgud

Der er et særligt samhörighedsforhold mellem Avalokiteshvara og Tibet. Som Buddha
* Shakyamunis virke foregik i Indien, så er Tibet Avalokiteshvaras land. På tibetansk hedder han "Chenrezig", hvilket betyder "den, som ser ned med medfølelse".

Det er en udbredt fortælling i Tibet, at det tibetanske folk er opstået gennem en forening af den medfølende og barmhjertige Avalokiteshvara og en vild bjergdæmoninde. Det er en buddhistisk fortælling. Myten er en antropogonisk myte, dvs. en myte, der fortæller om menneskets oprindelse, for den fortæller, hvordan det tibetanske folk stammer fra Avalokiteshvara og en dæmoninde.

Af myten fremgår det, at Amitabha, som er en kosmologisk buddha, sidder i sin himmel og derfra kan se, at Buddhas lære og tanker ikke er nået til Tibet. Landet er derimod goldt, vildt og ubefolket. Amitabha giver bodhisattvaen Avalokiteshvara

* ANDET NAVN FOR SIDDHARTHA GANTAMA, SOM VAR MEDLEM AF SHAKYA-SLEGTEN

* I DEN TIBETANSKE KOSMOLOGI ER DER SEKS (IKKE FEM) GENFØDELSVERDENER I SAMSARA, DA MAN OGSÅ KAN BLIVE GENFØDT SOM HALVGUD.

til opgave at befolke Tibet og gøre det buddhistisk. For at sætte processen i gang lader Avalokiteshvara en lysstråle udgå fra sin venstre hånd. Denne lysstråle transformeres til en abe, der kaldes en bodhisattva-abe, der således er en manifestation af Avalokiteshvara. Bodhisattva-aben bosætter sig i Tibets skove, hvor den sidder i dyb meditation. Der sker ikke mere, førend en dæmoninde skifter skikkelse til en hunabe og gør tilnærmelser til bodhisattva-aben. Myten fortæller, at bodhisattva-aben ikke lader sig distrahere af begær, og først efter en bøn fra hunaben, hvoraf det fremgår, hvad der vil ske, hvis den ikke parrer sig med hende, og efter konsultation med Avalokiteshvara (som jo altså også er den selv) danner bodhisattva-aben par med hunaben. Menneskets opståen tager afsæt i de børn, som bodhisattva-aben og bjergdæmoninden får sammen. De får seks sønner, og de kan forstås som reinkarnationer fra hver sin reinkarnationsverden, og dermed repræsenterer de de seks reinkarnationsverdener i livshjulet.

Mennesket besidder således både en urolig vildskab fra hunaben og en tæmmende medfølelse fra Avalokiteshvara. Begge dele er uundgåelige dele af det at være menneske, og vildskaben skal ikke fjernes fra mennesket, men tæmmes gennem medfølelse. Hunaben, vildskaben, bliver da også nogle gange set som Tara, en gudinde, som er udbredt og dyrket i Tibet. Ikke for sin vildskab, men for sin evne til at bringe lykke, godt helbred og velstand.

Myten fremhæver temaer, som er centrale i tibetansk buddhisme. Buddha Shakyamuni levede og prædikede i Indien, men Tibet har sin egen frelserskikkelse i form af Avalokiteshvara, som stadig kan manifestere sig i verden. Nu gør han det i form af Dalai Lama, men det er en senere udvikling. Myten bliver benyttet til at legitimere traditionen med levende inkarnationer af bodhisattvaer.

TIBETANSK KONGE, SOM REGEREDE ÅR 617 - 650

Avalokiteshvara som tibetanernes konge

Den første buddhistiske konge, i hvert fald ifølge den buddhistiske historieskrivning, Songtsen Gampo, siges også at være en fysisk manifestation af Avalokiteshvara, dog opstod den forestilling først et par århundreder efter hans regeringstid. Koblingen mellem konge og guddom var ikke fremmed for tibetanere, for som fortalt i et tidligere afsnit havde de første mytologiske konger en line til himlen, som de kravlede op ad inden deres død. Senere opstod en kongekult, hvor kongen var centrum i det tibetanske rige. Med forestillingen om Songtsen Gampo som Avalokiteshvara forstærkes forbindelsen mellem Avalokiteshvara og Tibet, for han bliver ophav til det buddhistiske tibetanske rige.

Avalokiteshvara er stamfar til det tibetanske folk, og han er det tibetanske lands

beskytter, og forbindelsen gør også Tibet til et helligt land på linje med Indien, en hellighed, der opretholdes gennem Avalokiteshvara.

Når så Dalai Lama også betragtes som en manifestation af Avalokiteshvara, kan man bedre forstå, hvorfor han får særlig stor betydning for tibetanere. For på den måde bliver Dalai Lama en garant både for det tibetanske folk og det tibetanske land. Mens han lever i landflygtighed, har Tibet ikke sin beskytter hos sig. Det berømte mantra "*Om mani padme hum*" påkalder sig Avalokiteshvara, hans kvaliteter og beskyttelse, så når dette mantra graveres på sten og placeres i landskabet, bliver dette sted også markeret som Avalokiteshvaras land. Foruden den religiøse betydning bliver stedet på den måde også markeret som Dalai Lamas land.

Avalokiteshvara præsenteres på flere forskellige måder, her med fire arme.

MANTRA : ORD ELLER LYDE , DER TILLEGGES EN SÆRLIG RELIGIØS KRAFT , OG SOM MAN KAN BRUGE VED BØN ELLER MEDITATION